הלכה · ראשונים

סלע המחלקות על בעלי הנפש

רבנו זרחיה הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

סלע המחלקות על בעלי הנפש

רבנו זרחיה הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/סלע-המחלקות-על-בעלי-הנפש/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמת המחבר 4
שער הפרישה 4
שער תיקון הוסתות 9
שער הכתמים 21
שער הספירה והבדיקה 22
שער הטבילה 25
שער המים 27
שער הקדושה 30

הקדמת המחבר

תְּעוּדָה לְכָל גֶּפֶן בְּהוֹצִיא פְּרָחֶיהָ, וְתוֹרָה בְּהַבְשִׁילָהּ לְגֶרֶשׁ יְרָחֶיהָ.
מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים לְקָחֶיהָ, בְּגוּפֵי הֲלָכוֹת נִצְפְּנוּ אֶל פְּתָחֶיהָ.
סֵפֶר זֶה נִקְרָא סֶלַע הַמַּחְלָקוֹת, בְּגוּפֵי הֲלָכוֹת חֲקוּקוֹת.
כִּרְאִי מוּצָק חֲזָקוֹת, וּמְנֻפֶּת צוּפִים מְתוּקוֹת.

וזה חלק ראשון מן הספר הנקרא **סלע המחלקות** במקצת הלכות נדה, וראינו להקדימו מפני שהן רגילות בתלמוד ובמעשה, ואלהים לנו מחסה.

אמר זרחיה הלוי מצרף לכסף וכור לזהב להסיר בדילהם וכל סיג בהם התערב, אף כי לדברים הנחמדים מזהב ומפז רב, אליהם יפנו עיני המחשבה ואופן המחקר עליהם יסוב והנה בא לידי ספר בעלי הנפש לרב, והוא על המשכב מורה צדק בתורה שבעל פה ובכתב, להעיר כל מעשה נאלח ונתעב, ואני אהבי אהב, ואינני לריב נצב ולא חפץ קרב, ואת הרב אינני רב, כי חכמתו אתאב, ולהבין אקרב. ואם אלי דבר יגונב מן האשם המושב, אהיה זוכה ולא חב, ושש כמוצא שלל רב, ודברי ייטב בעיני כל אנשי לבב, ואלקי יעננני במרחב, ושיחי עליו יערב, להשקות אותי מתורתו ממשאב, ולא אצמא ולא ארעב, ולא יכני שמש ושרב, ונקיתי מפשע רב:

שער הפרישה

כתב הרב בשער הפרישה **ואפילו הפילה חתיכה לבנה ויש בה עצם וכו'**. ואני אומר כי ר' בנימין בחתיכה לבנה ויש בה עצם יחידאה הוא ולית דחש לה ובכולהו תנאי לא אשכחן תנא דס"ל כותיה ואני קורא עליו ויות"ר הו"א לבד"ו דהא ליכא במינו מתקיים ולא מצורת אדם ואי איכא למיחש לפתיחת הקבר הוא דאיכא למיחש ולטומאת נדה ולא לטומאת לידה ונ"מ דלא בעיא למיתב י"ד יום לנקבה וסוגיין בגמרא כולה בגוף אטום ובושתו אטום וביד חתוכה כולהון דלא כר' בנימין שכל אלה יש בהן כמה עצמות ואין מטמאין את אמן טומאת לידה מחמת העצמות:

עוד כתב הרב **גם יש במיני שרצים שהם דומין לחיות קטנות שבארץ כגון החולד והעכבר והתנשמת**. לא הבינותי מה רצה לומר דקאמר שהם דומין לחיות קטנות שבארץ וכי דומים מאי הוי רבנן פליגי עליה דר"מ והלכה כרבים ואי משום דקאמר ר"ח בן גמליאל נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה אין לנו כדברי המכריע בהכרעה דברייתא וכ"ש בהכרע יחיד במקום רבים. וכדי שלא יטעה אדם בדברינו אנו מאריכים בפירוש הדבר מצאנו בזה מחלוקת לר"מ וחכמים הא חדא מתניתין וחדא ברייתא המפלת מין בהמה

חיה ועוף ר"מ מטמא הואיל דנאמר בהן יצירה כאדם והואיל ובמינו מתקיים בזו ר"מ לחומרא ורבנן לקולא מאחר שאין בו צורת אדם. פניו פני אדם ונברא בעין א' כבהמה בזו ר"מ לקולא ורבנן לחומרא וטעמא דר"מ דמטהר הואיל ואין במינו מתקיים שאין אדם ולא בהמה מתקיים בצורה הזו וטעמייהו דרבנן דמטמי מאחר שיש בפניו מקצת צורת אדם דיו ורב ירמי' בר אבא הוה ס"ל מעיקרא אף בזו ר"מ להחמיר ורבנן להקל כעין פלוגתייהו דמתני' לאו משום דשמיע ליה ממתני' ולא מדוקיא דמתני' אלא גמרא גמור לה הכין ואפכוה ניהליה רבנן ואיהו נמי הדר ביה ואמר אי תניא תניא והכל מודים בגופו ופניו אדם אדם ואע"פ שאין במינו מתקיים מאחר שכל צורת פניו אדם הרי זה ולד גופו אדם ופניו תיש ולא כלום שהרי אין במינו מתקיים ואין בפניו צורת אדם כשמעתי' דרב ירמיה בר אבא וכולה גמרא הוא דגמיר לה רב ירמיה הכין ואי קשיא לך מאי שנא גופו תיש ופניו אדם שאמו טמאה וגוף אטום אמו טהורה ואע"פ שכל גופו ופניו צורת אדם והא אשכחן דמטמי רבנן בנברא בעין א' כבהמה אע"פ שאין במינו מתקיים כלו כאחת זיל הכא במינו מתקיים וזיל להכא במינו מתקיים ויש בפניו מקצת צורת אדם אבל גוף אטום או ושטו אטום או נברא בעין א' באמצע או בירך א' באמצע אע"פ שכלו צורת אדם אין גוף אטום ולא שאר התמונות הללו מתקיימים בשום בריה בעולם והכל מודים שאמו טהורה מטומאת לידה ומ"ש רב אחא באפשר לפתיחת הקבר בלא דם כדבריו נ"ל ומה שהקשה עליו הרב מדקא מיפלגי רבי יהודה ורבנן בחתיכה ואע"ג דחתיכה לאו ולד הוא לאו קושיא היא שהחתיכה אע"פ שאינה ולד מ"מ נגמרה בריייתה לאחר מ' להיות בשר ויש בה פתיחת הקבר משא"כ בולד דקודם מ' דמיא בעלמא הוא ואין לו פתיחת הקבר ואין לנו ללמוד מים מתוך מ' משל אחר מ': [הג"ה] מה שהשיב הרז"ה ז"ל שתתיכה אעפ"י שאינו וולד מ"מ וכו' להיות בשר ויש בה פתיחת הקבר משא"כ וולד קודם מ' יום וכו'. תמי' לי הלא הראב"ד ז"ל כתב וז"ל אלמא במפלת רוח נמי אמרינן הכי דא"א לפתיחת הקבר בלא דם, איך אמר ר' יהושע מביאה קרבן ונאכל דלמא רוח הפילה כיון דאינה יודעת מה הפילה ואין לומר דמיירי בהוחזק עוברה וכריב"ל דף כ"ט דאמר עברה נהר והפילה מביאה קרבן ונאכל דרוב נשים וולד מעליא קאילדן דא"כ מ"ט דת"ק דאמר מביאה קרבן ואינו נאכל אטו ריב"ל כתנאי אמרה לשמעתיה ובסי' קצ"ד כתב הרב ב"י וז"ל הראב"ד בספר בעלי הנפש וכל הנך דאמרינן בגמרא נברא בעין אתת ובירך אחת באמצע אמו טהורה גוף אטום אמו טהורה ופניו ממוסמסין ופניו טוחות וגולגלתו אטומה וכמין אפקותא דדקלא ושיש לו ב' גבין וב' שדראות בכולן טמאה י"ד יום לפי שאין אנו בקיאין בצורות הללו ובעי נמי ז' נקיים לפי שא"א לפתיחת הקבר

בלא דם מיהו בגוף אטום אדם יכול לעמוד עליו שאם אין לו צורת איברים והוא ניכר שלא נחתכו ממנו איבריו אלא שכך היה שלם אין אמו טמאה לידה ואפילו הוא בן ט' אבל טומאת נדה אית לה כדאמרן עכ"ל ובגירסת הראב"ד שלפנינו הוא בהדיא אף בגוף אטום אמו טמאה לידה י"ד יום לפי שאין אנו בקיאין וכו' וצריך לישב ז' נקיים וכו':

עוד כתב הרב **אבל המפלת כמין קליפות כמין שערות כמין עפר כמין יבחושין אדומים אין כאן חשש לידה ואין כאן חשש פתיחת הקבר**. נראה מדבריו דכי פליג ר' יהודה במתני' אריש ואסיפא אבל באמצעיתא מודה. ואני אומר דמאי דאמרינן בגמ' במחלוקת שנוי ורבנן היא אכולה מתני' קאי ובכולה פליג ר' יהודה דאידי ואידי בריה נינהו ואית להו פתיחת הקבר תדע דאמרי' על מציעתא א"ה כי לא נמוחו נמי אמר רבא כי לא נמיחו בריה נינהו:

עוד כתב הרב **הרואה דם יבש אע"פ שלא נמוח טמאה נדה**. ואני אומר דא ודא אחת היא וראיה לדבר דאמרינן בפ' דם הנדה אימא ה"מ לח ונעשה יבש יבש מעיקרא מנא לן ותו הא דתנן המפלת כמין קליפות כמין שערה וכו' מנא לן א"ק יהיה יהיה רבויא הוא אלמא אידי ואידי חד דינא אית להו ומחד דינא נפקי ואם לא נמוח מנין היינו יודעים שהיה דם מעיקרו הלא זה הוא המפלת כמין עפר אדום שאם לא נמוח אני אומר בריה הוא וזה דבר פשוט וברור הוא ואני אומר להלכה ולא למעשה שכשהחמירו בנות ישראל על עצמן בדם נדה הוא שהחמירו לעשותו כדם זיבה אבל בדם לידה לא החמירו ואדינא דאורייתא קיימן ולא ילפינן האי מהאי כדאמרי' בגמ' דם נדה לחוד דם לידה לחוד ואם היא יולדת בזוב בודאי שהיתה צריכה לישב ז' נקיים מדם אבל בראיה א' ובקושי סמוך ללידת ולד א"נ ברואה תוך ז' ללידתה דיה בטומאת ז' לזכר וי"ד לנקבה דהא ז' להטומאה מלידתה ואין דמה מוסיף לה טומאה ותמה על עצמך היאך תטמא אותם בראיה א' ובקושי סמוך ללידתה להצריכה ז' נקיים אם זבה היא הא קי"ל דקושי סמוך ללידה בימי זיבה רחמנא טהריה וכ"ת דילמא קושי בימי נדה הויא נדה נקיים למה לה וכ"ת משום דכולהו נשי האידנא ספק זבות נינהו הרי זה אומרת מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני ובדם טהור נמי אין שרש החומרא ממנהג בנות ישראל אלא מתקנת רב יהודה ודורו ואסמכוה אמנהגא דשארא והרב אלפסי מסתם לה סתומי: [הג"ה] מה שהשיב הרז"ה ז"ל ובכלהו פלוג ר"י דאידי ואידי בריה היא וכו' חדא וכו' סברת הראב"ד דהא אמרינן בש"ס על הך דרבה דא' כי לא נמוחו בריה הוא ומי איכא כה"ג וכו' אין דתניא אמר ראב"צ מעשה באשה שהפילה כמין שערות וכו' וקליפות וכו' וחכמים שאלו לרופאים ואמרו אשה זו כמין שומא יש במעיה וכו' וע"כ דמייתי עלה מדראב"צ להורות אם נמוחו חזינן

דהוי דמא ואם לא נמוחו לא הוי דם רק בריה ומשומא שבמעיה נפלו הקליפות והשערות וכ"כ הרא"ש בהדיא משא"כ בהפילה דם יבש ודאי הוא דם ולכך טמאה אף בלא נמוחו וכמין עפר לאו כחתיכת דם הוא רק בריה עיין ברא"ש כי הבדיקה הוא רק לידע שאם לא נמוחו השערות והקליפות בידוע שאינו דס רק בריה הוא משומא שבמעיה משא"כ בהפילה דס יבש ודאי טמאה ולפתיחת הקבר לא חיישינן כלל בהמפלת כמין שערות וכו' דאם נמוחו הוא דם ואם לא נמוחו הוא משומא שבמעיה ומה שייכות פתיחת הקבר כאן ועיין בהרא"ש בפרק המפלת שהביא דברי הרז"ה בהשגה הנ"ל על דם יבש כגירסת הספר וסיום דבריו ולפתיחת הקבר לא חיישינן שבדבר קטן כזה אין בו פתיחת הקבר תדע וכו' דאמר ר"י במחלוקת שנוי' ורבנן הוא אבל אירשא דהמפלת כמין קליפה לא פריך דלא שייך בהנהו פתיחת הקבר והוא פלאו דהוא ממש להיפך מגירסת ספרים שלנו בדברי הרז"ה הנ"ל:

עוד כתב הרב **כלה שפרסה נדה ולא נבעלה אסור להתיחד עמה בלילה וצריך להיות בבית אנשים ונשים**, ובמסקנא כתב מיהו שמירת נשים לא בעינן ממעשה דר' יהושע שהלך הוא ותלמידיו לפדות ריבה א' והשכיבה בלילה תחת מרגלותיו. ואני אומר אין שעת הדחק ראיה ואין ללמוד ממעשה דר' יהושע אלא בכיוצא בו בתורה ובחסידות ובשעת הדחק אבל זו ברור לנו דכי קתני הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים אורחא דמלתא קתני ובכל שימור שמוציאו מאיסור יחוד דיו והייתי סבור דמ"ש הרב אסור להתיחד עמה בלילה ארחא דמלתא קתני ולאו דוקא עד שראיתי בסוף השער במנין הט' פרישות שכתב מוסף עליהם הנדה בימי חופתו ולא בעל שהוא אסור בכל אלה ואסור להתיחד עמה בלילה מוסף עליהן אשת ישראל שקנא לה ונסתרה שהיא אסורה בכל אלה ואסורה להתיחד עמו ביום ובלילה וקשה בעיני דבר זה כי המלך הזקן מושל רע למשול ביום ובלילה ואיננו מבדיל בין האור ובין החשך והוא אין לו עינים ולא בינה להבחין בין יום ובין לילה והיחוד מעבדי המלך עובד את רבו בין ביום ובין בלילה והמפטפט ביצרו עושה נחת רוח ליוצרו ובתורתו יהגה יומם ולילה עוד אני אומר להלכה אבל לא למעשה מדיוקא דגמרא דילן וממ"ש הרב אלפסי ז"ל בהלכותיו ההיא דרב ושמואל דאמרי הלכה בועל בעילת מצוה ופורש דוקא שהגיע זמנה לראות וראתה דעל ההיא פסקא דמתניתין גרסינן לה ומאי דקא מותיב רב חסדא מעשה ונתן לה רבי ד' לילות מתוך י"ב חדש הכין פירושא קס"ד כל תלתא ירחא חדא עונה דמטיא לה עונה רביעית בימי בגרות וקס"ד בוגרת שלא ראתה כנערה שהגיע זמנה לראות וראתה דמיא אלמא כל הלילה שלה בלא פרישה ובדין הוא דהוה יכול למרמי דרב אדרב דהאמר

רב בוגרת נותנין לה לילה הראשון אלא מעשה אלים ליה לאקשויי כדמסקינן בגמרא הוא סבר מעשה רב ואע"ג דבגמרא אותבינה לרב מהאי מעשה כסבורים לומר דבוגרת בעלמא אית לה טפי מלילה הראשון דכי היכי דמהניא קטנות בנערות מהני נמי נערות בבגרות לא חש רב חסדא כל הני הדקדוקים דמ"מ קשיא מאחר שמצינו שיש לה כל הלילה לבוגרת וקס"ד ה"ה לנערה שהגיע זמנה לראות וראתה שבגבורתה של זו עומדת במקום של זו ושתיהן שקולות בשקול הדעת להקל ולהחמיר ולא דייך שאתה אינך מוסיף אלא שאתה גורע ואומר בועל בעילת מצוה ופורש א"ל רבא אהדורי אפרכי למה לך אותיב מתני' הלילה שלה וב"ש במקום ב"ה אינה משנה ובדין הוא דלדחיה ליה כדדחינן התם מי סברת כל תלתא ירחי חדא עונה א"נ שאני הכא דראתה מהיכא דלא ראתה אלא כיון דאיכא מתניתין קשיא בהדיא לא חש לכל זה והיינו דא"ל רבה אהדורי אפרכי למה לך אותיב מתני' והוא סבר מעשה רב ואסיקנא רב ושמואל דאמרי כרבותינו וכו' דרב אדדרב נמי לא קשיא שאני היכא דלא ראתה אפילו היא בוגרת מהיכא דראתה ואפילו היא נערה ודייקינו ליה להאי פירושא מעובדא דמנימין סקונאה דאמר ל"פ רב בין ראתה בין לא ראתה וכי ל"פ רב מאי הוי תיפוק לי' משום אידך דרב ושמואל דאמרי תרווייהו הלכה בועל בעילת מצוה ופורש וכו' אלמא אי לאו דראתה לא היה מנימין עושה ולא היה מת בדרך ולא היה שמואל קורא על רב לא יאונה לצדיק כל און שמעינן מינה דכל הני שמעתתא דריש פרקא הלכתא נינהו וכ"נ מדברי הרב אלפסי ז"ל שכתב הכל בהלכותיו ומה שהביא מן הירושלמי ומעשה דר' ינאי דעקר אפילו מתנוקת שלא הגיע זמנה לראות מדת חסידות היא וחומר שהחמיר ר' ינאי על עצמו וכל המחמיר תע"ב ואם ישאל אותנו שואל תינח דר' ינאי אפשר לומר שהיא חומרא לפי שמעשה היה אלא מימרא דשמואל בגמרא דבני מערבא דאמר כל ההיא הלכתא דריש פירקא אחרינא דנדה להלכה אבל לא למעשה הא קשיא דשמואל אדשמואל דבגמרא דילן לא החמיר שמואל אלא בהגיע זמנה לראות וראתה אמר כל ההיא הלכתא כל לאתויי מאי לאו לאתויי כלא מתני' ויש לנו להשיב בזה ב' תשובות גדולות שאם היינו אומרים דפליגין תרי גמרי אהדדי לא הוה בזה שום תימה ועוד יש לנו להשיב תשובה נכונה לעולם מימריה דשמואל אראתה ועודה בבית אביה קאי כעין גמרא דילן ומאי כל לאפוקי מדב"ש ולאפוקי מדב"ה דאפי' לב"ש שמחמירים במשנתינו ולא החמירו כל הצורך שלא הוזכרה פרישה במשנתינו כל עיקר שכשאמרו נותנין לה בעילת מצוה לא אמרו שיהא פורש ממנה מיד אלא דאם תחזור ותראה לאחר בעילת מצוה אפי' בו ביום או בלילה הוא חייב לפרוש ממנה דומיא דנתינת ד' לילות ועד שתחיה המכה שאין חייב

לפרוש ממנה עד שתראה לאחר ד' לילות א"נ לאחר שתחיה המכה הכא נמי כשאמרו ב"ש במשנתנו נותנין לה בעילת מצוה שאם תראה לאחר מכאן אפילו בו בלילה פורש ממנה ואם לא תראה אחר מכאן אינו פורש לעולם ולדברי ב"ה אינו פורש כל הלילה ואפילו ראתה אחר ביאה ראשונה ולאחר הלילה אם ראתה פורש ואם לא ראתה אינו פורש נמצא שאפילו ב"ש לא חייבוהו לפרוש מבעילת מצוה ואיך כשלא ראתה אח"כ וכשחזרו רבותינו ונמנו גזרו שיהא פורש ממנה מיד עד שתספור ז' לראיתה שראתה מתוך בעילת מצוה וזה הוא שאמר שמואל כל ההיא הלכתא דפסקא אחרינא לאפוקי אפילו מבית שמאי שלא החמירו כל הצורך והיינו דאמרינן בגמרא דילן כי הוו בה ר' יוחנן ור"ל בתנוקת כלומר בפרקין דתנוקת לא הוו מסקי מינה כדסיק תעלא מבי כרבא כלומר שלא היו למדים לעשות מעשה לא כדברי בית שמאי ולא כדברי בית הלל בהגיע זמנה לראות וראתה אלא בועל בעילת מצוה ופורש ואם תשאל עוד מ"ט לא פירשו הכי בגמ' במימריה דרב בבוגרת כשאמרו אבל ראתה אין נותנין לה אלא בעילת מצוה בלבד למה לא אמרו שיפרוש דהא אית ליה לרב פרישה, תשובתך אין זה מקומו של הפירוש הזה להזכיר כאן הפרישה דאכתי לא נחתינן למעקרה למתניתין מקמי ברייתא ובמסקנא דאסיקנא כרבותינו שאפילו בנערה וראתה חייב לפרוש הוברר הדבר דבוגרת כל דכן הוא לפי' לא פירשו הדבר כאן אמרי סתם אין נותנין לה אלא בעילת מצוה ותו לא לרבותינו כדאית להו בפרישה מיד ולתנאי דמתני' כדאית להו בפרישה מיד בשראתה דם לאחר מכן ואפילו בו בלילה. כל זה כתבתי להגדיל תורה ולסיים דברי הרב אלפסי ז"ל והדן אותי לזכות המקום ידינהו לכף זכות:

ומ"ש הרב **בבועל בעילת מצוה ממתין עד שימות האבר**. אין לנו דבר זה אלא במשמש עם הטהורה וא"ל נטמאתי ורחוק זה מבתולה שדמיה טהורין. ואשריך שער הפרישה שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה:

שער תיקון הוסתות

בשער תקון הוסתות **מ"ש הרב דיוצא לדרך פוקד אשתו ואפילו סמוך לוסתה כדגרסינן ביבמות והא פריש לה בביאה ממש**. ליתא ואין הפקידה אלא פקודת שלום ונטילת רשות בלבד ואפילו באשתו נדה וה"ג לה ביבמות בספרים מדוקדקים ועונה שאמרו לא לעונת הוסת יציאתו לדרך ומה שהגיהו בספרים אפילו סמוך לוסתה אע"ג דאמר רבא חייב אדם לפרוש מאשתו סמוך לוסתה עונה, הגהה הוא שהוגהה משמו של ר' יצחק

דמרן לוי ז"ל וליתא כל עיקר ולא נמצאת בספר ישן מעולם ואין לי בזה להאריך הלא כתובה על ספר הישר:

עוד כתב הרב וקי"**ל כר' יהודה דאמר כל היום שלה ומאי כל היום עונת היום וה"מ בשרגילה לראות ביום**. נראה מדברי הרב שהוא מפרש כל היום שלה לאיסור וברגילה למחזי בתחלת יממא וכן כל הלילה שלה לאסור וברגילה למחזי בסוף ליליא ואנן איפכא מפרשינן לה ומאי כל היום שלה להתיר מכלל שהיה אסורה בלילה וברגילה למחזי בסוף ליליא וכן הלילה שלה להתיר מכלל שהיא אסורה ביום וברגילה למיחזי בתחלת יממא ראיה לדברינו מדתנן בפרק תינוקת ראתה ועודה בבית אביה בישׂ"א נותנין לה בעילת מצוה וביה"א כל הלילה שלה אלמא כל שלה להתיר הוא ותו לא מידי: [הג"ה] כתב הרז"ה ז"ל ואנן איפכא מפרשינן לה ומאי כל היום שלה להתיר ובאמת בפי' רש"י דף ס"ג הוא כדברי הרז"ה אבל הרמב"ם בפי' המשנה וכן הרא"ש ז"ל פירשו כדברי הראב"ד דכל היום שלה לאיסור הוא מלבד שהוא דחוק לפרש דר"י פליג במתני את"ק להחמיר רק מכח דיוקא לפי' הרז"ה ז"ל יש להוכיח ג"כ כפי' הראב"ד ז"ל דמקשה הש"ס אהא דאמר רבא הלכה כר' יהודא והאמר ר"י והזרתם את בני ישראל מטומאתם מכאן אזהרה נבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וכמה אמר רבא עונה מאי לאו עונה אחריתי ומשני לא אותה עונה וכו' וצריכי דאי ממתניתין ה"א לטהרות אין לבעלה לא ואי מהתם ה"א עונה אחריתי ולפי' הראב"ד ז"ל אתי שפיר דמיירי מתניתין בראתה בהנץ החמה בתחלת יממא א"כ שמעינן דפליג ר"י ואמר כל היום שלה לאיסור אבל בלילה שלפניו מותר א"כ מוכח שפיר דאינו אסורה רק אותה עונה וא"כ מוכח מהא דאמר רבא הלכה כר"י דאינה אסורה רק אותה עונה אבל לפי' הרז"ה ז"ל מיירי מתני' בראתה סוף הלילה ור"י פליג ואמר דכל היום שלה להתירא הא לפניו אסור איך מוכח דרק עונה אחת לפניו אסור דלמא כל היום שלם להתיר ולפניו עד עונה אחריתי או מעל"ע ובאמת נראה דרבא בא רק לפרש דברי ר' ירמיה דאמר אזהרה לב"י שיפרשו מנשותיהן עונה סמוך לוסתן ואמר רבא כמה עונה ופשטא דלישנא משמע עונה קודם עונת הוסת לא שתי עונות דרבא עונה אחת קאמר ולא שתי עונות ובראתה מתחילת היום הוי עונה אחריתי הלילה שלפניו ולזה מקשה הש"ס על רבא מאי לאו עונה אחריתי וע"ז משני לא אותה עונה דחזינן ביה. ובזה דברי הש"ך תמוהים בסימן קפ"ד סק"ז שהעלה בדברי הא"ז לחלק באם יש לה שעה קבוע ביום העונה הן בתחלתו או בסופו אינה אסורה רק אותה עונה אבל אם אין לה שעת קבוע לראייתה בעונה שלה אסורה עונה לפניו מלבד שהדברים מצד עצמם תמוהים לומר שאם ראתה בתחילת היום מותרת בלילה שלפניו

ואם לפעמים מאחרת לראות באמצע היום או בסופו יהיה אסורה כל הלילה וכבר עמדו בזה האחרונים הלא הוא בספרותיהם קשה ג"כ לפ"ז מאי פריך הש"ס אמלתא דרבא מאי לאו עונה אחריתי דלמא רבא מיירי ג"כ באין לה שעה קבוע ובאמת היא אסורה בעונה אחריתה ומתניתין היתה למודה לראות עם הנץ וכו'. וראיתי בנה"כ שהביא ראיה לסתור מ"ש מה"ת למקשה לומר עונה אחריתי דהא רבא עונה קאמר ולא ב' עונות עכ"ל כיון דרבא אמלתא דר"י קאי לפרושי ופשטא דלישנא משמע עונה סמוך לוסתן אם ראתה בהנץ הוי עונה אחריתי בלילה שלפניו דהיינו עונה סמוך לעונת הוסת ודחק הש"ס לא אותה עונה מכח פסקא דרבא דפסק כר"י כמ"ש ולפ"ז מה צריך הש"ס למיעבד צריכותא הא באמת תרי מילי נינהו לפי מ"ש דרבא מסתמא בכל גווני מיירי דצריך לפרוש אותה עונה ביש לה שעה קבוע ובאין לה שעה קבוע העונה אחריתי וזה לא נשמע כלל מהא דאמר הלכה כר"י:

עוד כתב הרב **והיכא דרגילה למיחזי בהנץ החמה או לאחר הנץ החמה ודאי נקטינן לחומרא ואסורה כל הלילה וכל היום**. נ"ל בזה ט"ס ובעיני כך היא הצעת הדברים ולא ידעינן אי קודם הנץ החמה או לאחר הנץ החמה מ"מ קשיא לי אם יש ספק בדבר אין זו רגילה לראות בהנץ החמה ואין לנו קביעות וסת מספק אלא בדבר ברור ואם היא רגילה בהנץ החמה אין בזה ספק ובידוע שהוא יום ואמאי נקטינן לחומרא ולא מצינו חומר זה בדברי רבותינו להיות אסורה כל הלילה וכל היום אלא ביום או בלילה ועוד הא הוא דאמר וסתות דרבנן וספק דדבריהם להקל ולא ירדתי בזה לסוף דעתו כלל: [הג"ה] ראיתי בהגהות של הראב"ד ונדפס בשנת תק"א אשר המביא ספר הנ"ל לדפוס בברלין סמך עליו בכל דבריו ומהם יצאה הג"ה זו בלשון הראב"ד תיבת אי נמי כמו שכתב בפנים שם והיכא דרגילה למחזי בהנץ חמה גופא אי נמי דלא קים לה במלתא שפיר וכו' באמת בדפוס ווינציא שס"ב תסר תיבת א"נ רק הם הוסיפו מדעתם ולפ"ז הוא טעות דהמובן לפי הגה"ה שלהם דתרי מילי נינהו קשה הא בודאי ברגילה בהנץ חמה הא ודאי יום הוא רק צ"ל כמו בדפוס הראשון ואי רגילה לראות בהנץ החמה דלא קים לה במלתא שפיר וכו' דא"א לצמצם בראייה מועטת וראיה ברורה לזה שהרי הראב"ד ז"ל כתב באותו הענין שם ואנן אכרענן בהא מלתא וכו' מהא דתניא וכו' עם הנץ החמה וכו' והא א"א דלא עיילא ראייה בתוך נץ החמה ותתסר ביממא ובלילא ע"כ. וכוונתו הא דאמרינן הא דחזי בסוף לילא היינו שהתחילה זמן ראייתה בלילה ודאי ונמשכה ראיתה עד הנץ החמה והיינו עד הנץ שכתב בסמוך ממש א"א דלא עיילא פורתא בתוך הנץ וכו' מזה מוכח דבתר תחילת ראיית' אזלינן אבל כאן דראתה בהנץ גופא לפניו ולא לאחריו עז"כ כיון

דא"א למיקם עלה דמלתא טמאה ביום ולא בלילה כיון דביום הוא בחזקת נדה דראיה ודאי בהנץ א"א למיקם עלה דמלתא כהנ"ל ולזה כתבתי בפנים שנראה מדברי הרז"ה שאם ראתה בהנץ החמה אפשר לעמוד עליו אף בהנץ גופא שהוא יום ואם ספק לה אם ראתה קודם הנץ או לאחריו הרי הוא כוסת שאינה קבוע כלל ולא צריכה פרישה כלל אבל אפשר לומר דלא דמי כלל לאשה שאין לה וסת קבוע דא"א לתקנה כלל דתפרוש קודם ראייתה דלא ידוע זמן ראייתה אבל בכה"ג בהאי ספיקא דאפשר לתקנה שתאסר ביום הזה ובלילה שלפניה לא עקרינן תקנתא דרבנן אף דוסתות דרבנן והוי קצת כמו תרי קולי דסתרי ולפי שהעליתי דין זה אם ספק לה אי קודם וכו' לא נזכר כלל בדברי הראב"ד:

עוד כתב **בוסתות דגופא כגון מפהקת ומעטשת וחוששת בפי כריסה וכל אותן השנויים במשנתינו אינה אסורה אלא עם וסתה בלבד בין שיש לה יום קבוע לאותן הסימנין בין שאין לה**. הא קשיא טובא בשלמא למודה לראות לימים וקפיצות אפשר שתשמור את עצמה ואינה אסורה עד שתקפוץ באותו יום אלא מפהקת ומעטשת וכל שמנו חכמים במשנתינו שהוא מאורע שיכול לבא לה בתוך שמושה איך תהא מותרת כל אותה עונה שקבעה בה הוסת מאחר שיש לה יום קבוע לאותן וסתות ומה שהביא ראיה לדבר מדקתני עלה במתניתין רבי יוסי אומר אף ימים ושעות וסתות למאן קאמר לאו לר"י בר פלוגתיה אלמא בוסתות דגופא מודה ר' יהודה דלא מיתסרא אלא לשעתא אין בזה שום ראיה דכל הני מילי בוסתות דגופה שאין להם יום קבוע אבל אם יש להם יום קבוע דינן כדין וסתות דימים ואין הפרש ביניהן אלא בקפיצות ובכל דבר שהיא יכולה להשמר ממנו בשעת תשמיש: [הג"ה] החילוק שכתב הרז"ה בקפיצות היא בידה אפשר וכו' ולא תקפץ וכו' אלא מפהקת אפשר שתבא לה בעת שימושה כו' אף שיש לבעה"ד לחלק ולומר הא אשה שאין לה וסת נמי מותרת לשמש אבל הר"ן בחידושיו כתב דבקפיצה אונס גורם לוסת שיבא אבל כאן הוסת גורם שתהא מעטשת וכו' וא"כ בודאי יש לחוש בקבוע לאותו יום ממש כמו וסת הימים רק יש לדון לפי הסברא זו אם ג' עונות לא נתעטשה ולא ראתה אפשר נעקר הוסת כמובן וצ"ע:

עוד כתב **ואם רגילה לראות מקצת הראיה לאחר הוסת אסורה מן הוסת ואילך כל היום**. ואנן לא תנן הכי אלא היתה למודה לראות בתחלת הוסת כל טהרות שעשתה בתוך הוסת טהורות הא למדנו שאין לחוש אלא לג' פרקים הללו שהן תחלת הוסת ותוך הוסת וסוף הוסת ומי שמוסיף לנו פרק רביעי להיות חוששת לאחר הוסת צריך להביא ראיה על כן ולדידן לא שנא רואה מתוך הלילה לאחר הלילה ומתוך הוסת לאחר הוסת אינה חוששת אלא לתחלת ראיתה שהיא העיקר: [הג"ה] ומ"ש הרז"ה ואם רגילה לראות מקצת הראיה

וכו' ואנן לא תנן הכי אלא היתה למודה לראות בתחלת הוסת כל טהרות שעשתה בתוך הוסת טהורות וכו'. גירסא זו במשנה לא נמצא בספרי הש"ס ולא בספרי הראשונים רק כל הטהרות שעשתה בתוך הוסת טמאות ומזה למד הראב"ד ז"ל אף דבוסתות דגופה לא חיישינן לאחר הוסת דכיון שלא ראתה בה מותרת מיד אעפ"כ בראתה תחלת הוסת טמאה בתוך הוסת הה"ד אם ראייתה נמשכת לאחר וסת טמאה אותה העונה ולפי גרסתו דגרס טהורות אמאי לא כייל התנא בבא דלמודה לראות תחלת הוסת עם בבא דלמודה לראות בסוף הוסת דשניהם טהורות בתוך הוסת הטהרות שעשתה:

עוד כתב **אם קבעה וסת לשעות ולא לימים אינה חוששת אלא לשעתא בלבד דע"כ לא קאפליג ר' יהודה אלא בלמודה לשעות ולימים אבל אם קבוע לה וסת לשעה ולא קבוע לה וסת ליומא ודאי קביעותה דשעה מהניא ולא אתי וסת שאינו קבוע דיומא ועקר לה לקביעותה דשעה**. ולא הבינותי בזה מהו רוצה לומר אם רוצה לומר שהאשה קובעת וסת בשעות שלא בימים זה תימא הוא שלא מצינו קביעות שעות שלא בימים בכל דברי רבותינו ואם כן הרי האשה הזאת אסורה כל ימיה באותה שעה ואין לנו כיוצא בה בכל התלמוד ומה שהביא ראיה מההיא איתתא דסלקא מטבילת מצוה הוות חזיא זה במעשה היה תלוי ולא בשעה שאם אין לה יום קבוע אין לה שעה קבוע ואין בזו שום ראיה: [הג"ה] ומ"ש הרז"ה ואם קבעה וסת לשעות וכו'. נראה דהראב"ד ז"ל מיירי וסת לשעות ע"פ מעשה דהיינו אם תראה דבר זה רגילה לראות דם ולמד ז"ל מהאי עובדא דקאמר הבעלי לו ע"ג הנהר דאחר הבעילה תכנס לעיר ותראה בודאי מ"מ לא נאסרה מקודם כמו כן אף שיודעות בודאי שיארע לה תיכף דבר שעל ידי זה תראה מ"מ לא נאסרת מקודם:

עוד כתב **וסת שהוא קבוע אפילו עברו ג' עונות כמותן ולא ראתה אפילו אם חזרה וראתה בו ביום אחר כמה הפסקות חזר הוסת למקומו שאורח בזמנו בא דתניא היתה למודה לראות יום ך' ושנתה ליום ל' זה וזה אסורים הגיע יום ך' ולא ראתה מותרת לשמש עד יום ל' וחוששת ליום ל' הגיע יום ל' וראתה יום ך' ולא ראתה יום ל' ולא ראתה יום ך' וראתה הותר יום ל' ונאסר יום ך' מפני שאורח בזמנו בא**. ואנן לא הכין גרסינן לה ולא מצאתי אותה גירסא בשום ספר בעולם אלא כך היתה למודה להיות רואה יום ך' ושנתה ליום ל' זה וזה אסורין הגיע יום ך' ולא ראתה מותרת לשמש עד יום ל' וחוששת ליום ל' הגיע יום ל' וראתה הגיע יום ך' וראתה הגיע יום ל' ולא ראתה הותר יום ל' ונאסר יום ך' מפני שאורח בזמנו בא כך הוא לשון הברייתא בדקדוק ולעולם כל שתעקר ממנה ג"פ טהרה את הוסת ואם חזרה ליום וסתה הראשון לאחר מיכן ה"ז שנוי

אם ראתה בנתיים מתוך אחרות ואם לא ראתה כלום בנתיים או שראתה בלא קביעות וסת הרי היא כבתחילה ואינה חוששת עד שתקבענה ג' פעמים וכמו שאנו עתידים עוד לפרש וכן בהפסקת ימי עבורה וימי מניקתה אם נעקרו בהם וסתותיה ג' פעמים הרי הן עקורות ואם ראתה אחר כך הרי היא כרואה בתחילה לענין קביעות וסת שאינו קבוע עד שתקבענה ג' פעמים זה נ"ל לפי דעתי אלא שראיתי בפי' רש"י ז"ל הצעת הברייתא שהזכרנו למעלה וכמדומה לי מתוך פירושו שהוא גורם כלשון הראשון וכתבתי כל זה לפי שהיא מלאכת שמים:

עוד כתב הרב **ולמדנו דבר זה ממה שאמרו לענין מעת לעת דאילו זקנה שפסקה ג' עונות ולא ראתה ולבסוף ראתה דיין שעתן בראיה ראשונה ואלו גבי מניקת כיון שעברו ימי מניקתה ראיתה מטמאה מעת לעת אפילו בראי' ראשונה אלמא וסת במקומו עומד ודמיה למקומן הן חוזרין ולא נסתלקו ממנה אלא לשעתה**. זהו תורף דברי הרב ויש לנו בזה כמה תשובות להשיב ולומר אפילו מעוברת ומניקה לדברי האומר כל אשה שעברו עליה ג' עונות דיין שעתן אף אלו דיין שעתן אפילו לאחר ימי עבורן ולאחר ימי מניקתן כיון שעברו עליהם ג' עונות ולא אמרו דיין כל ימי עבורן ודיין ימי מניקתן להוציא אחר ימי עבורן ואחר ימי מניקתן אלא להביא כל הראיות שהן רואות תוך הימים הללו ולאפוקי מרב דאמר אכולהו ולעולם אם ראתה אחר כך הכי נמי דיין שעתן והוא שעברו עליה ג' עונות למ"ד כל אשה שעברו עליה ג' עונות דיין שעתן ולא אמרינן חזרו דמיה למקומן ועוד מה יש להביא ראיה מטומאת מעת לעת לקביעות וסתות והם ב' דברים שהם זה כנגד זה שזו מטמאה מעת לעת וזו דיין שעתן לתנא דידן דס"ל כל אשה שיש לה וסת דיין שעתן ואפילו לר"א דל"ל אלא ד' נשים שני' קביעות וסת לכי שי"ל אם חזרו הדמים עדיין לא חזרה הוסת ועוד הטעם שנתן לדבריו מפני שכל הפסקה שבאה מחמת הגורם נסתלק הגורם חזר הוסת למקומו והגורם להפסקת עוברת ומניקת מפני שאיבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרה עליה עד כ"ד חודש יש להשיב לדבריו של הרב שהוא מדמה חזרת הוסת למקומה לחזרת דמים למקומן וכן נאמר באשה שאין לה וסת אחר ימי עבורה ואחר ימי מניקתה חזרו הדמים למקומן ומטמאה מעת לעת א"כ הא דתניא ושוין ברואה אחר דם טהור שדייה שעתא ואסקינן לוי דאמר כתנא דשוין ואמאי הרי נסתלק הגורם ונסתם הטהור ונפתח הטמא ואע"ג דקיי"ל כרב דאמר מעיין א' הוא התורה טמאתו והתורה טהרתו מ"מ אנו מביאין ראיה מדברי לוי דלית ליה האי כללא דכייל הרב דפלוגתא דרב ולוי לאו בהדין כללא תליא מילתא ולאו משום הדין כללא פליג רב עליה דלוי דהאי כללא ליתא כלל. [הג"ה] ומ"ש הרז"ה ולמדנו דבר זה וכו'.

מדברי הראב"ד ז"ל נראה שסברתו אם נסתלק הגורם הוה כמו שהיתה קודם הסילוק וראיה ראשונה שתראה אתר סליקת הגורם מטמאה מע"ל אם ראייתה היה תמיד על ידי הפלגה ולא שייך לומר אורח בזמנו בא ואם היה לה וסת קבוע לימי החדש אזי באמת דיה שעתא אף בראיה ראשונה דחזקה אורח בזמנו בא כמ"ש בעצמו דחיישינן לה תיכף לעונות וסת החדש ומה שהקשה הרז"ה ז"ל א"כ הא דתניא ושוין ברואה אחר דם טוהר שדיה שעתא ואסיקנא דלוי וכו' הרי הראב"ד ז"ל כתב דמניקת דיה שעתא כ"ד חדש אע"פ שמת בנה או גמלתו א"כ ברואה אחר דם טוהר ללוי דיה שעתא הואיל והוא בתוך כ"ד תדש והש"ס פריך נדה דל"ו לרב דאמר מעיין אחד וא"כ אם לא נסתם מעין הרי אין זו ראייה ראשונה כל זמן שלא פסק המעיין ואמאי דיה שעתה וכן פרש"י שם עין היטב בסוגיא:

עוד כתב הרב **רוב דמים שבאשה טמאים ואשכחן דסמיך רבנן עליה דהאי רובא אפילו לקולא דתניא קשתה שנים ושלישי הפילה וכו'**. ואני אומר שאין בזו שום ראיה דכי אמרינן א"א לפתיחת הקבר בלא דם טמא קאמרינן וכיון דא"א אין אנו צריכין לראות הדם והרי מצינו בהלכות גדולות דחשו רבנן בכולהו נשי דלמא משלמת דם טמא לדם טהור אלמא ליכא למיסמך על הדין רובא להקל ואף תקנת רבי בשדות דאתקין ראתה שנים תשב ששה והן, פירשוה המפרשים אי משום דילמא יום ראשון דם טהור הוה ואף הוא אומר כשטמא אוי לי שמא טעיתי ולא סמך על רובה וגדולה מכל אלו שלא מנאה ר' יוחנן באותן מקומות שהלכו חכמים אחר הרוב ועשאוה כודאי זה ראיה לדברינו דכי אמרינן א"א לפתיחת הקבר בלא דם בלא דם טמא קאמרינן ולא משום דעל רובא סמכינן ואנו תמהים האיך הניח חשש דם טהור וחשש לשופעת ומדלפת אי דחז' ושפעה כנהרא ליתא כלל ומדלפת נמי מיעוטא דמעוטא הוא ולא שכיח:

עוד כתב **הלכך הוו להו כל ימי העונה כיום א' ושעה א' ואפילו לר' יוסי דמיקל בעונות הוסתות בשעת הוסת מודה דחיישא**. והא איהו הוא דכתב ברואה ראיה מרובה מתוך הנץ החמה דבתר תחלת ראיה אזלינן ואסורה בלילה ומותרת ביום ואם הכל בשעה א' הרי זה אסורה בין ביום ובין בלילה ואפילו לר' יוסי וכ"ש לר' יהודא ואם אנו חוששין לכל הנשים לשופעת ומדלפת אזיל ליה שיעוריה דרבא דאמר וכמה עונה הואיל והכל בשעה א' הרי כל הנשים אסורות יום ולילה ויותר מהמה אלא ודאי שאין לחוש אלא לתחילת הראיה ומכאן ואילך דמים שבתוך ימי נדתה הם ואינה קובעת בהם וסת כדאסיקנא בסוף פרק בנות כותים וא"ת דילמא מיקבע הוא דלא קבעא אבל מיחש חיישא ליתא דתנן אף על פי שאמרו דיה שעתה צריכה להיות בודקת חוץ מן הנדה ומ שקלינן וטרינן

עלה בגמרא ילפינן שאינה צריכה בדיקה כלל לא לקבוע ולא לחוש היכא דחזיא ממעיין פתוח לפי שכל הדמים מפתח המעין הם שופעין: [הג"ה] ומ"ש הרז"ה ליתא דתנן וכו' ילפינן שאינה צריכה בדיקה כלל נא לקבוע ולא לחוש וכו'. מדברי הראב"ד ז"ל נראה אף דלא חששו בימי הש"ס למדלפות כמ"ש הרז"ה גופיה באות י' וז"ל ומדלפת נמי מעוטא דמעוטא היא ולא שכיח. אבל הראב"ד ז"ל חשש עתה בדורות האחרונים כמו הרבה דברים שאנו חוששים עתה יותר מדורות הראשונים וז"ל הראב"ד בשער הנ"ל שם ואשה זו כיון שהוחזקה בארבעה ימים או חמשה רצופים אינה בודקת עצמה ואינה יודעת אם מפסקת ביניהם או מדלפת הלכך חוששת לכולן עכ"ל והוי כמו מלתא דאיכא לברורי וחשש אולי לא תבדוק אבל חשש דדם טוהר שא"א בקיאין וכן חשש טועות לא נחוש בספיקא דרבנן זה נראה הוא סברת הראב"ד ז"ל אבל מ"ש הרז"ה ז"ל וז"ל ואם אנו חוששין לזולפת ומדלפת אזיל ליה עונה דרבא וכו' הא ודאי מהני עונה דרבא שתפרוש אותה עונה קודם התחלת ראייתה אף אם תראה תמיד בעונה קודם הלילה אסורה כל היום וימי משך הוסת הן קצור או ארוך דאף לר' יוסי צריכה לחוש וזה אותה עונה מקרי: עוד כתב הרב **והשתא דאמרינן דראיית עשרין וחמשא חיישא לה אי חזיא הכי תלתא זימני קבעה לה וסת לעשרין וחמשא ולריש ירחא והא דאמרינן דאין אשה קובעת וסת בתוך ימי נדתה ל"מ היכא דכולהו תלת זימני חזיא להו בימי נדתה דלא קבעה אלא אפילו חזיא תרי זמני וכו**'. נראין דבריו סותרין זה את זה דהא אמר חזיא הכי תלתא זימני קבעא לה וסת ושוה הוא אשה שרואה עשרין וחמשא וריש ירחא תלתא זימני לאשה שרואה ריש ירחא וחמשא בירחא תלתא זימני ואם רצונו לומר באשה שהיא למודה לראות מקודם זה בריש ירחא בלבד כגון שראתה בו ג"פ בתחלה א"נ ריש ירחא וריש ירחא ועשרין וחמשא וריש ירחא ואחר כך הורגל' לראות בשניהם זה דבר ברור הוא כדתנן שאין האשה קובעת וסת עד שתקבענה ג' פעמים ואינה מטהרת את הוסת עד שתעקר ממנה ג' פעמים ובזה דברי הרב נכונים:

עוד כתב הרב **וכה"ג שמואל נמי מודה דאע"ג דאחד עשר לא חזו למיקבע להו וסת איחזיא מעיקרא תרתי ראיות מריש ירחא לריש ירחא ובשלישית חזיא בעשרין בירחא ובריש ירחא דקיימינן ראיה שלישית בימי זיבה קבעה לה וסת הואיל ותרתי קמייתא חזיא ממעין סתום ול"פ שמואל בימי זיבה בהדי ר' יוחנן ור"ל**. ונראה מדבריו כי ראיה שלישית שהיא בימי זיבה ממעין פתוח היא ואנו אין לנו רואה מתוך מעין פתוח אלא בתוך ימי נדה או בתוך ימי זיבה לאחר שראתה עד שתספור אבל בימים הראוים לימי זיבה פלוגתא דשמואל ור' יוחנן וריש לקיש היא ויחיד ורבים הלכה כרבים ופרושא

דמתניתין כרב יהודא נקטינן לומר שאינה צריכה בדיקה לטהרות ומפלוגתא דרב פפא ורב הונא ברי' דרב יהושע לא גמרינן אלא דלא מנינן עשרין ותרין מעשרין ותרין כר"פ אלא עשרין ותרין מעשרין ושבע' מנינן כרב הונא ודאמר רב פפא בפרק האשה לא אמרן אלא למקבע אבל למיחש אפילו בחד זמנא חיישא לה ואע"ג דקאי לה בימי זיבה היא גופא איצטרכא ליה לרב פפא ולאו למעוטי דלא קבעה בימי זיבה אתאן עליה התם כדקא יליף מינה הרב אלא היא גופה קמ"ל דחיישינן אפילו בימי זיבה לדברי הכל אבל מה שאמר רב פפא בס"פ בנות כותים קמיה דרב יהודה מדסקרתא מקבע לא קבעא ההיא ודאי אליבא דשמואל קאמר ולית הלכתא כותיה:

ומה שאמר הרב הלכך היכא דרגילה למחזי מט"ו לט"ו דכל חדא וחדא קיימא לחברתה בתוך ימי זיבה רואין את האמצעיות כאלו אינן והשאר קובעות לה וסת מעשרין ותשעה לעשרין ותשעה דקיימי אהדדי בימי נדה. ואנו תמיהים על מה שאמר דכל חדא וחדא קיימא לחברתה בימי זיבה וא"א להיות הדבר כן אלא ראשונה ושלישית וחמישית הן בימי נדה ושניה ורביעית הן בימי זיבה ומה שאמר רואין את האמצעיות כאילו אינן אנו אין לנו בראיות כה"ג אלא כולן ימי זיבה הן להחמיר וכולן ימי נדה הן להחמיר דהא כולהו נשי האידנא ספק נדות ספק זבות משוינן להו ועוד מהיכא תיפיק לן דשבקינן ט"ו דביני וביני ומנינן מימי נדה לימי נדה דהיינו מכ"ט לכ"ט וראיות זבה שבינתים כאילו אינן והאמרינן בס"פ בנות כותים קסבר רב פפא עשרין ותרין מעשרין ותרין מנינן ונדה ופתחה מנינן מעשרין ושבעה דכי הדרי אתו עשרין ותרין קיימא לה בתוך ימי זיבה לא שבקינן לה להיא ראיה ולעולם מנינן ואזלינן מעשרין ותרין לעשרין ותרין אפילו כמה זימני ואע"ג דאיכא מינייהו ביני וביני ימי זיבה מיהא שמעינן דמנינן אפילו מראיות שבתוך ימי זיבה ואע"ג דפליג רב הונא עליה דרב פפא לאו מהדין טעמא פליג עליה אלא משום דכדלקמה נקטה ומראייה אחרונה ולא מראשונה ואף אנו נאמר בלמודה להיות רואה מט"ו לט"ו לראייתה אפי' למ"ד אין אשה קובעת לה וסת בימי זיבה אם ראתה כסדר הזה ה' פעמים קבעה לה וסת שכשתסתלק הראיה השנית והרביעית שהן בימי זיבתה נשארו לה ג' ראיות בימי נדה ולעולם מט"ו לט"ו מנינן שא' נעקרה ג' פעמים בזה אחר זה מיום ט"ו טהרה את הוסת כולה אע"פ שיש ביניהם ימים הראוים לראית זבה ואם נעקרה פעם אחת מיום ט"ו ואם היא של ימי זיבה טהרה כל יום ט"ו שהוא בא לה בימי זיבה עד שתחזור לראות בו ונשאר לה כל יום ט"ו שהוא בא לה בימי נדה עד שתעקר ממנה ג' פעמים בזה אחר זה ואע"פ שיש מהם ימים הראוים להיות זיבה עקירה הוי דמט"ו לט"ו מנינן והאי דאיצטריך ר"י לפרושה למתניתין ברואה יום ט"ו

לטבילה שהן כ"ב לראיתה לומר שאינה קובעת וסת בג' פעמים בט"ו לראייתה מפני שיש מהן שהן באים לה בימי זיבה אבל אם היתה למודה לראות כך ה' פעמים שבאו לה ימי ט"ו ג"פ בימי נדה קבעה לה וסת ואם נעקרה מהם ג"פ בזה אח"ז הויא עקירות שאינה מונה מעולם אלא מט"ו לט"ו ואפי' לרב יהודה משמיה דשמואל מ"מ אין אנו צריכים לכל הדקדוקים הללו כיון דקי"ל כר' יוחנן וכריש לקיש ודלא כרב יהודה דאמר שמואל ומתני' דהיתה למודה להיות רואה יום ט"ו כפשטא מוקמינן לה בט"ו לראיתה כנ"ל וישמע חכם ויוסיף לקח:

עוד כתב **היכא דרגילה למחזי ה' ימים רצופין וחזיא תלתא מנייהו בתוך י"א ותרי מנייהו לבתר הכין קבעה בהו וסת.** וכל מה שהאריך וכתב על זה אינה נראה כלל שאין אלו ימים הראויים לספירה כמ"ש שלא נאמרו ימים הראוים לספירה בגמרא אלא בשלא ראתה ראיית זבה אבל זו שכבר ראתה אין לנו אלו ימים הראוים לספירה אלא ימי ספירה ממש הם והם ימי זיבה ודאי ודינן כל י"א יום שראתה בהם שהם ימי זיבה ושומרת יום כנגד יום שהן בחזקת טומאה ואע"פ שאמרנו לפי דעתינו שהאשה קובעת לה וסת בימי זיבה מסתברא דכד קבעא וסת ליום ראשון הוא דקבעה אבל לשאר הימים אפילו לתרין יומא בתראי לא קבעה שהרי נפתח מעינה וכל מעין פתוח לא קבעה כלל ל"ש נדה ול"ש זבה כדאמרינן לפי שדמיה משוכין אחר פתיחת מעיינה:

עוד כתב הרב **בקביעת הוסתות שחוששת בתחלת הוסתות לב' חששות לימי החדש שקובעין את הוסת בלא השואת הפלגה ולהפלגה בלא ימי החדש.** ואני אומר מצאנו קביעת הוסתות על י"ז דרכים אחת מפסקת ב' מטעשת ג' חוששת בפי כרסה ד' חוששת בשפולי מעיה ה' שופעת דם טמא מתוך דם טהור ו' כמין צמרמורות אוחזין אותה ז' ראשה כבד עליה ח' ואיבריה כבדין עליה ט' רותתת י' גוסה י"א אכלה שום וראתה י"ב אכלה בצל וראתה י"ג כסכסה פלפלין י"ד קפצה וראתה ט"ו ימי השבת כגון בחד בשבת בחד בשבא ט"ז ימי החדש כגון ריש ירחא וריש ירחא י"ז הפלגה שוה שבין ראיה לראיה כדתנן היתה למודה להיות רואה יום ט"ו ל"ש לראיתה ול"ש לטבילתה שהם כ"ב לראיתה אחת זו ואחת זו היא הפלגה שוה שבין ראיה לראיה הרי אלו י"ז וסתות פשוטות חוץ מן המורכבות כגון שקבעה וסתם לימים ולקפיצות וחוץ מן הדילוג ואם באנו לומר שתחוש האשה בתחלת וסתה לכל אלו החששות אין קץ וסוף לדברינו הלכך מסתברא שאין לה לחוש אלא אחר שהיא למודה ומעין שהיא למודה ואין לנו אלא כל' משנתנו היתה למודה לראות יום ה' ושנתה ליום ב' זה וזה אסורין אבל בתחלת הוסת

שאינה למודה עדיין לא נראה לנו שיש לה לחוש כל עיקר שאם באתה להטעינה כל החששות שהיא קובעת וסת בהן אתה מכלה בהבל ימיה:

עוד כתב הרב **כיון שתלינן להעדה דשור המועד בקביעת וסתות וקי"ל הלכתא כשמואל בדיני הלכך מספקא לן הא מילתא ובנגיחתו עבדינן כשמואל לקולא לנתבע וגבי ראיות נקטינן חומרי דרב וחומרי דשמואל** ואנו תמהים מזה דכי היכי דקי"ל כשמואל בדיני הבי קי"ל כרב באיסורי בין לקולא בין לחומרא ואין הדברים הללו כגון שדרה וגלגולת דודאי סתרן אהדדי אע"ג דמדמינן נגיחות לוסתות דמוי בעלמא הוא דמדמינן להו אבל לא תליא חדא בחברתה כגון טומאה וטרפה בשדרה וגלגולת וכ"ש דבהאי דינא אפסיקא לן הלכתא כרב באיסורי וכשמואל בדיני וכל היכא דאפסיקא הילכתא ל"ל אלא מאי דאמור רבנן ואע"ג דפליגי הלכתא אהדדי לא חיישינן מידי דהוה אנשואין ומלקיות דקי"ל כר' בוסתות ושור המועד כרשב"ג:

עוד כתב הרב **מה שאמר שמואל לימים שנים לוסתות אחד וכו'**. לית הלכתא כוותיה דאליבא דרב קאמר לה וקי"ל כרשב"ג בוסתות אלו דברי הרב ובגמרא לא הוזכרו דברי רב כלל אלא דברי חכמים וכך הוא אמור בגמרא אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר"ג ברבי שאמר משם רשב"ג אבל חכ"א אינה צריכה לא לשנות ולא לשלש ואין זו מחלוקת רב ור"ש אלא מחלוקת חכמים ורשב"ג ואע"ג דאמרינן וסתות ושור המועד כרשב"ג לאו מכלל דרבי פליג עליה בקביעת וסת וכי אפשר לומר דפליג רב בשור המועד ומקרא מלא הוא מתמול שלשום אלא סתמי סתמי דמיין לפלוגתא דרב ורשב"ג נקטינן ולא אמרי בכולהו הלכה מכלל דפליגי ודאמרינן בפ"ק כולה כר' אליעזר ובוסתות סבר לה כרבי כי אתמר ההיא לענין דיה שעתה אתמר ולא לענין קביעות וסת והלכות עקורות הן ואין למידות זו מזו דאלת"ה דקאמר שמואל אבל חכ"א אינה צריכה לשנות בוסתות היכא אשכחן ליה לרב דקאמר בחד זמנא הויא חזקה ותו דקאמר למה שלא מנו חכמים שלשה מי אית לך למיתלי הא מילתא בטעמיה דרבי אלא מה אית לך למימרא גמרא גמיר לה שמואל לוסתות ומשום חכמים ולא משום רבי בלבד ה"נ לימים ושנים ולמה שלא מנו חכמים ג' משום חכמים קא גמיר לה שמואל ולא משם ר' מיהו בהא ודאי מודינא כיון דסתם מתני' כרשב"ג הלכתא כותיה ודאמר שמואל הרי אמרו לימים וכו' אמרו וליה לא ס"ל דסתם מתני' עדיף ועוד הא שמואל גופיה הוא דאמר עד שתשלש בדלוג ואין לנו להחמיר בוסתות דרבנן אלא בראיה ברורה:

עוד כתב הרב **יש וסתות שהן מגופה שהן תלויין במעשה ובימים כגון אכלה שום וראתה אכלה בצל וראתה כסכסה פלפלין וראתה קפצה וראתה כיון שקבעה ג"פ ה"ז**

וסת. מיהו הנך כיון דמחמת אונסא קאתו לא קבעא לא בימים לחודייהו ולא בקפיצות ואכילות לחודייהו דתניא כל שתקבענה מחמת אונס אפילו כמה פעמים לא קבעה לה וסת עכ"ד הרב. ונראה מדבריו שזה כלל גדול לאכילות ולקפיצות שאינן קובעות לעולם אלא בימים ובקפיצות א"נ בימים ובאכילות ואנו אין לנו כן דלא אקרי אונס אלא קפיצה בלבד וכיוצא בה כל דבר שאינה עושה אותו מדעתה אלא על כרחה אבל אכילת שום ובצל שהוא מאכל תאוה וכל דבר שהיא עושה אותו מדעתה להנאתה אין זה נקרא אונס תדע דהא לא אותבינן מההיא ברייתא עליה דשמואל דאמר למה שלא מנו חכמים שלשה אלמא כה"ג לא אונס הוא וכן מפורש בתוספתא אי זהו אונס קפצה או חלתה או הכה בעלה או נשאה משאוי כבד וראתה זהו אונס ואע"פ שהמאכל והמשתה נקרא אונס לענין זב מפני שגרם לו חולי אבל לענין ראית נדה שהדמים יפים לאשה לא מצינו שנקרא מאכל ומשתה אונס אלא כמו שמפורש בתוספתא שהזכרנו ועוד אפילו קפיצות נמי שאמרו בהן שאינן וסת עד שתקבע בימים ובקפיצות לא אמרו אלא כגון דקפצה בחד בשבא וחזאי והדר קפצה בחד בשבת וחזאי וה"ה לריש ירחא וריש ירחא כיון שהרכיבה מתחלה קביעות הקפיצות עם קביעות הימים לא קבעה בהני קפיצות לחודייהו אלא בימים ובקפיצות בהדדי אבל אם מתחילה קפצה וראתה קפצה וראתה בלא קביעת הימים אלא בכל יום המזדמן לה קבעה לה וסת ודאוקימנא בגמרא לא קבעה לימים לחודייהו ולקפיצות לחודייהו תריצתא דברייתא הוא דתניא אפילו כמה פעמים לא קבעה לה וסת ולא הויא אוקימתא לשמעתא דרב הונא לא אירי בוסת מורכבת אלא בוסת פשוטה כגון שקפצה וראתה קפצה וראתה בכל יום שנזדמן לה והרי היא קובעת וסת לקפיצות לחודייהו ויש לנו ראיה בזה מדאשכחן ליה לרב הונא גופיה דאמר בפרק כל היד ל"ש אלא שאין לה וסת לימים ויש לה וסת לקפיצות דכיון דבמעשה תליא מילתא וכו' אלמא יש קביעות וסת לקפיצות בלא ימים ובמעשה בלבד הדבר תלוי ונראין הדברים במאי דקתנינן בברייתא דה"ה לכל וסת התלוי במעשה ואפילו שלא באונס אלא אונס איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא הוא הגורם ולימים לא ניחוש קמשמע לן דלא קבעה וסת לקפיצות לחודייהו והיינו דאמרינן עלה לימים פשיטא מכלל דקפיצות לחודייהו לאו פשיטא הוא שהם עיקר הגורם ומה שכתב שהיא חוששת לקפיצתה ומקפיצתה ואילך חוששת כל היום אנו אין לנו בזה כל היום אלא בתחלת הוסת או בסוף הוסת וכדתנן לענין מפהקת ומעטשת וכבר כתבנו דעתנו בזה: [הג"ה] כתב הרז"ה ז"ל ואנו אין לנו כן דלא אקרי אונס אלא קפיצה וכו'. לפי מ"ש בהג"ה אות ה' מדברי הר"נ א"כ כמו הקפיצות גורמות לוסת שיבא כמו כן אכלה שום וכו' דחדא היא והיא הגורמת

לוסת שיבא משא"כ השנוין במשנתינו מעטשת וכו' שווסת גורמת להן שיבואו ולכך פירש רבה בר עולא דכל כיוצא בהן דמתני' לאתויי ראשה כבד עליה וכו' ואביי מקשי לר' יוסף מאי קמ"ל מתני' היא ע"ש ולא קאמר מתני' אתי לאתויי אכלה שום וכו' אלמא דכל כיוצא בהם דמתני' איירי דומיא דמעטשת וכו' שהוסת גורס להם והיינו ראשה כבד עליה וכו' ומ"ש הרז"ה ז"ל בסוף דבריו אנו אין לנו אלא בתחלת הווסת או בסוף וכו' בתחילת הווסת אם רגילה לראות מ"מ חוששת כל שעת ווסתה לפי הגירסא במשנה היתה למידה לראות תחלת הווסת כל טהרות שעשתה בתוך הוסת טמאות והוא נמשך לפי גרסתו טהורות כמ"ש בהג"ה אות ו']:

עוד כתב הרב **וכל אלה אינם נעקרים אלא בג' פעמים כמו שנקבעו בשלשה וכל אלה חוששת לכל יום הוסת בין שיש להם שעה קבועה לוסת בין שאין להם, כך הם דברי הרב**. והם צריכים עוד פירוש דמאי כל יום הוסת כל עונת הוסת והטעם שאמר בעל ההלכות ביושבת על דם טהור אין לתפשו על כך שהוא לא אמר שהיה שעת וסתה אלא דומה לשעת וסתה ולעשות לה היכר מדרבנן כדי שתדע שנטמא מעיינה אחרי טהרתו וכי היכי דלא ליתי לאחלופי בשופעת דם טמא מתוך דם טהור שהוא וסת וכ"ש ללוי דאמר נסתם הטמא נפתח הטהור ה"ז דומה יפה לוסתה השופעת אלא שזו תלויה בדמיה וזו תלויה בדמיה ובריייתא דטועה לא הויא תיובתיה דחששא דרבנן היא ולא החמירו בה בטועה לאסרה מספק דדבריהם בכל ימי טעותה. שגיאות מי יבין מנסתרות נקני:

שער הכתמים

כתב הרב בדין החלוק אם בדקה האחרונה שהיא לובשתו בשעור וסת של מציאה ומצאה טהור היא טהורה וכולן טמאות. ונראה מדבריו דהא דאמר רב יהודה אמר רב והוא שבדקה עצמה בשעות וסת של מציאה אכולה מתני' קאי ואנו אין לנו אלא ארישא דמתני' בשבדקה ומצאה טמא אבל בשבדקה ומצאה טהור לא נאמר בו שעור אלא אפילו לאחר זמן ובפרק עשרה יוחסין גרסינן א"ר חסדא ג' נאמנין לאלתר אסופי וחיה ופוטרת חברותיה ואין ללמוד פוטרת עצמה מפוטרת חברותיה לפי שיש להשיב לא אם אמרת בפוטרת חברותיה שאין בדיקה לחברותיה תאמר בפוטרת עצמה שיש לה בדיקה לעצמה הילכך לא בעינן שיעור וסת אלא אפילו לאחר זמן:

עוד כתב הרב **דאין הלכה כרב נחמיה מההיא דהות משתיא ואזלא ואשתכח דם תותה במשתיתה**. ואין זו ראיה לדבריו כי משתיתא כלי אורג הוא ודבר המקבל טומאה הוא דמתרגמינן עם המסכת עם אכסנא במשתיתא ואדרבא דר' נחמיה עדיפא באוקימתא

דרב אשי דאמר שמואל דאמר כר' נחמיה ורב נמי הכי ס"ל דדריש חייא בר אבא משמיה דרב הלכה כרבי נחמיה ובברייתא תניא הורו חכמים כר' נחמיה וההיא דתניא מעשה בא לפני חכמים וטמאום אוקימנא כר' יעקב בר פלוגתיה דר' נחמיה מ"מ דר' נחמיה עדיפא דתליא באשלי רברבי ברב ושמואל:

עוד כתב הרב **אם בדק בעד שאינו בדוק לה והניחתו תחת הכר או תחת הכסת ואפילו בקופסא צריכים כגריס ועוד בין משוך בין עגול**. ואנן ק"ל מכדי כרב אמרה לשמעתין דמטמא בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא וכיון שהוא משוך למה לי כגריס ועוד הא נפק ליה מדם מאכולת במשיכתו ואפילו בכל שהוא מפני שהוא דם קנוח והכי תניא לה בתוספתא העד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם אם עגול טהור מפני שהיא דם מאכולת אם משוך טמא מפני שהוא דם קנוח ואין המקום הזה לדעתנו מקום שהוא יכולה לתלות בו שמשיכתו מתוך העד מעידה ומוכחת עליו לטעמיה דרב דשאינו בדוק כבדוק משויה לה ואלו היה לה במה לתלות היה תולה כדתנן תולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות וכיון דרב לא שני ליה בין בדוק בין לשאינו בדוק דין הוא שיהא משוך כל שהוא טמא ומשראי נפשין אדרב לית לן משום דקם ליה כר"מ ואע"ג דמסייע ליה דר' חייא לא חיישינן לה דלא עדיפא מדר"ש שהוא מטמא כר"מ וכבר אדחיא לה דר"מ ואפסיק הלכתא בהדיא כר' יוסי הילכך ליתא לא לדר"מ ולא לדר' חייא. וההפרש שהפריש הרב ביניהם לא הבינותי ואע"פ שהטריח עצמו לא נתברר מה טעמו ועוד אנו תמהים היאך השמיט מלכותב דין תנוקת שלא הגיע זמנה לראות שאפי' סדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששים לה וכתם שבין ראיה א' לשניה טהור ושבין שניה לג' חזקיה אמר טמא ור"י אמר טהור והלכתא כר"י דקם ליה ר"ש בן יהוצדק כוותי' ותנוקת שלא הגיע זמנה לראות ושופעת ומדלפת אינה אלא ראיה אחת כל זה היה לו לכתוב גם החומר שהחמיר ביושבת על דם טהור ובבתולה שדמיה טהורין לומר שהיא מקולקלת בכתמה חומר גדול הוא לא דין שאין מוכיחין הדמים אלא שנגלגל עליה את הכתמים ולא ראיתי גם בזו לדבריו טעם וצוף דבש אמרי נועם:

שער הספירה והבדיקה

כתב הרב בדיני הספירה והבדיקה דאורייתא ואי לא חזיא אלא תרי יומי בסוף י"א כדחזיא בשלישי דהוא יום י"ב לסוף נדה ההוא יומא הוי תחלת נדה ויתבא עלה שבעה ימי כדין הנדה בין דחזיא בהו בין לאחזיא בהו ובתר ז' יומי בעיא למיתב עוד יומא בלא ראיה כדי שיהא ספירה ליום עשירי שראתה בתוך י"א ואפילו לי"א בעי שמור

וכה"ג ואם לא ספרה ושמשה ליום שמיני לתחלת נדה נקרא גרגרן. איני יודע ולא מבין טעם דבריו כי יום י"א ברור הוא דלא בעי שמור דלא אשכחן תנא דאיבעי שמור אלא ב"ש וב"ש במקום ב"ה אינה משנה ולא כל דאדכר במשנה לב"ש הוא גרגרן לב"ה שאין גרגרן לב"ה אלא ביום שלאחריו דוקא מתוך שהוא קרוב לימי זיבה דילמא אתי למיגע באיסורא דאורייתא אבל לב"ש בעי שמור ואפילו לאחר ימי נדתה אם ראתה כל ימי נדתה כדין שמור של עשירי שזה וזה יש להן שמות מן התורה לב"ש ולב"ה לא מבעי שמור דרבנן אלא אפי' איסורא דרבנן ביום שלאחריו לית ביה אלא שנקרא גרגרן דלא אשכחן מאן דאית ליה איסור גרגרן אלא רב ששת דהוה סביר לה למפשטה מברייתא ואמר זאת אומרת גרגרן דרבנן אסור ושמעתיה אזלא כריש לקיש דאמר עשירי לא בעי שמור וכבר דחאה רב אשי ואמר נהי די"א לא בעיא שמור עשירי מי לא בעי שמור הילכך אין גרגרן אלא ביום שלאחריו בלבד:

עוד כתב הרב **מדקתני הזב והזבה שבדקו עצמן ביום הראשון וביום הז' וכו' לא קתני בודקין אלמא מצות בדיקה כל ז' מיהו אם לא בדקו אלא בתחלתן ובסופן או בתחילתן ולא בסופן או בסופן ולא בתחילתן טהורה**. ולדעתי אין ללמוד ממשנתינו הפרש בין לכתחילה ודיעבד וכבר מצינו שלמדו רבותינו מכגון זה הלשון אפילו לכתחילה כי ההיא דפשוט ליה רבי יוחנן להההוא סבא מדתנן רמ"א אם היתה במחבא והגיע עת וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת את הדמים אלמא כיון דאיכא חרדה מסולקין דמיה ולא בעיא בדיקה ואפילו לכתחילה וכן מפורש בחבור זה בכמה מקומות ואע"ג דקתני במתניתין ולא בדקה לא משמע ליה דיעבד אלא אפילו לכתחילה משמע ואלו לא נשנית משנתינו בלכתחילה ולא בדיעבד לא הוצרך תנא דמתניתין לשנות ביום הראשון וביום הז' דהא קיימא ליה לרב הזה דבדיעבד ביום א' סגיא בין בתחלתן בין בסופן בין באמצען הילכך אין לדקדק מלשון משנתינו לשון דיעבד ושלא ליתן פתחון פה לבעל דבר לחלוק אמור לו איידי דתנא ומצאו תנא שבדקו:

עוד כתב הרב **ואם בדקה באמצע השבוע ולא בדקה לא בתחלת ולא בסופן לא שמענן מסברא לקולא שהרי שנינו בהפסקת הנדה נדה שבדקה עצמה ביום הז' שחרית ומצאה טהור אחר ז' ימים בדקה ומצאה טמא הרי זה בחזקת טהור' הכא בעיא בדיקה הכא סגי לה בבדיקת האמצע וה"נ סגי לה בבדיקת האמצע**. ואנו תמהים מזה תימה גדול מה ראיה בדיקת נדה הקלה לבדיקת זבה החמורה שזו אינה צריכה אלא הפרשת טהרה בין השמשות בלבד וזו צריכה שבעה נקיים ואם באנו ללמוד מבדיקה התחלה וסוף מנין לנו שתהא בדיקת האמצע כבדיקת התחלה או כבדיקת הסוף והרי רב הקדוש דקדק

כמה בשאלותיו ששאל ששי וחמישי רביעי שלישי ושני מהו ואמר ראשון לא שאלתי וטעיתי שלא שאלתי ואנו היאך נלמוד בבדיקת זבה החמורה בדיקת האמצע מבדיקת התחלה או מבדיקת הסוף ועוד מה ראה לסמוך על רב דאמר תחלתן אע"פ שאין סופן וסופן אע"פ שאין תחלתן והא מפלג מפליג עלי' ר"ח דאמר תחילתן וסופן בעינן ור' חנינא רביה הוה כדאשכחן בפרק יוה"כ וכבר ראינו מקצת החכמים שכתבו דכל לבעלה לא בעי בדיקה כללא הוא וכל הבדיקות לענין טהרות נאמרו אבל לבעלה דיה בהרגשה בטומאתה ובטהרתה והם מסייעים דבר זה המעשה דרבינא דאעסק ליה לבריה ביה רב חביבא וכו' כדאיתא בפ"ק דכתובות ולא נתכוונו לנו הדברים הללו אלא שיש לסמוך על מעשה דרבינא דאעסק ליה לבריה וכו' שבזמן הזה שלא החמירו בנדה אלא ממנהג בנות ישראל סמכינן אדרב דאמר סופן אף על פי שאין תחלתן ודוקא בנדה אבל לא בזבה:

עוד כתב הרב **כיון שהקלו בבדיקה שאפילו בשנים לנדתה בדקה ומצאה טהור הרי היא בחזקת טהרה אלמא בבדיקה כל דהו סגי לה**. ואני אומר שאין בזה שום ראיה שאין זה קל שהקלו בבדיקה אלא היקל הוא שהקלו אחר הבדיקה ולעולם בדיקה יפה בעינן בכ"מ שצריכה בדיקה חוץ מעד שלפני תשמיש מפני שמהומה לביתה:

עוד כתב **יש אחרת שצריכה בדיקה ובדיקתה בדיקה קלה והיא הרואה דם מחמת תשמיש שצריכה בדיקה פעם ראשונה שניה ושלישית**. ואנו אין לנו בדיקה ברואה מחמת תשמיש אלא לאחר ביאה שלישית של בעל שלישי כדאיתא בפרק תנוקת ובדיקה חמורה שבחמורות היא בדיקת השפופרת אבל מתחלה אין לה בדיקה שכך אמרו משמשת פעם ראשונה ושלישית ולא הזכירו בה בדיקה כלל ודאי הרגשה היא ולא ראית בדיקה כאותה ששנינו היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ומה שסמך בדיקה זו על ר"ח בן אנטיגנוס ועל הלכות הרב אלפסי אסמכתא בעלמא היא להטיל פשרה בין הרב אלפסי ובין המקשים על דבריו ואנו כבר כתבנו דעתינו בזה במקום אחר כי דברי ר"ח בן אנטיגנוס באשה עסוקה בטהרות הם ובאשה שאין לה וסת ולא ברואה דם מחמת תשמיש וזה דבר פשוט וברור הוא ומי כהחכם ומי יודע פשר דבר:

ומ"ש הרב **מדקתני סיפא אם יש לה וסת תולה בוסת מכלל דרישא בשאין לה וסת עסקינן**. לא ניחא לן לפרושי הכי למימרא דברשיעי עסקינן שבא עליה סמוך לוסתה אלא כך נראה לנו פירוש אם יש לה וסת בוסתות דגופה כיון שפיהקה או שעטשה וכאותה ששנינו אלו וסתות וכו' הרי זה תולה בפיהקה או ראיתה או בעטושה ולא בתשמישה ואין זו רואה מחמת תשמיש עד שיתברר לה שוסת פיהוקה או עטישה מורכבת בתשמיש כך נראה לנו פירוש דבר זה והוא נכון אע"פ שלא מצינו לא' מכל המפרשים:

ומה שהביא הרב ראיה מדברי ר' יוחנן למדתי לדרבה בר בר חנה. אינה ראיה ודר' יוחנן לחוד ודרבה לחוד ולאו פליגין אהדדי דר' יוחנן לאו אהבאין מן הדרך קאי ובישנה נמי קאמר ודרבה בר בר חנה אע"ג דקאי אמתניתין באשה ערה עסקינן ולאו אברייתא קאי ערה אעפ"י שלא בדקה דקתני בין ערות בין ישנות אלא אמתניתין ובמתניתין לא תנן ישנות הלכך לא מוקמינן לה לדרבה אלא באשה ערה ואע"פ שלא בדקה בשעת וסתה אלא בסוף ואתיא כרב דאמר בדקה ומצאה טהור וכדאמרינן בפ"ק באשה שיש לה וסת כיון דתבעה אין לך בדיקה גדולה מזו הכא נמי בערה ובתביעה ולפי מ"ש הרב פליגא דרבה בר בר חנה על דרב ושמואל ור' יוחנן וריש לקיש משום ר' יהודה נשיא ועל דרב הונא שהרי הוא פירש דברי ריש לקיש כדברי רב הונא וכתב נמי דרב מודה דלכתחלה בעיא בדיקה א"כ נמצא רבה בר בר חנה חולק על כולן, וזה רחוק מן הדעת, והש"י ילמדנו טוב טעם ודעת:

שער הטבילה

כתב הרב א"ר יוחנן נדה בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה ואומר שלא נאמרה שמועה זו אלא בזמן שהיו בנות ישראל עומדות על ד"ת אבל בזמן הזה שהן כלן ספק זבות אין לחוש לסרך בתה וטובלת לז' לספירתה שהוא שמיני לראיתה ואפילו ביום ואסורה לשמש עד הערב משום דר"ש דא"ל רב פפי לרבי הא ליטבלן ביומא דשבעה. נראה בעיני שהוא לשון נקיה כלומר ליטבלן ולישמשן וכההיא דאמרינן ההוא יומא יום טבילה הוה ותמה על עצמך היאך תטיל איסור בטבילה בזמנה שהיא מצוה מפני חשש רחוק ועמוק שהרי כמה ספיקות יש בחשש זה שמא זבה היא ושמא תשמש בו ביום ושמא תסתור ספירתה. וכבר ראיתי דברי ר' יעקב ז"ל שפירש אסור לעשות כן אסור לעשות אותו מעשה של טבילה ואין הפירוש נ"ל ומפרשינן בספרא ר"ש אומר ואחר תטהר כיון שטבלה הותרת להתעסק בטהורות אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבא לידי הספק מזה נראה שאין האיסור אלא עסק הטהרות וכיוצא בו אבל בטבילה שהי' מצוה בזמנה רחוק הוא בעיני לומר עליה אסור לעשות כן ואל תתמה על מה שאמרנו טבילה בזמנה מצוה שהרי שנינו בה כמה סתומות בטועה של ט' טבילות ושל י"א ושל ט"ו ושל ל"ה וצ"ה והגאונים הביאום מדבריהם בהלכות נדה ומ"ש רב אחא הגאון אין שום ראיה לדברי האוסרים שכ"כ ולא מישתרא לגברא עד דמנין ז' נקיים דא"ר זירא בנות ישראל הן החמירו ע"ע חומרא הוא היכא דאחמור אחמור היכא דלא אחמור לא אחמור:

ומ"ש הרב **הגלד שעל המכה היינו רבדא דכוסילתא**. לא נ"ל כן אלא גלד שעל המכה הוא עור האדם שיבש מחמת המכה והוגלד לפיכך אינו חוצץ כל זמן שמעורה בו שלא יצא חוץ למכה אבל רבדא דכוסילתא הוא דם שיצא לחוץ לפיכך חוצץ לאחר ג' ימים מפני שהוא יבש ומצאתי מן הנוסחאות שאין כתוב בהן ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כך כתיב בהן א"ר יוחנן פתחה עיניה ביותר או עצמה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה וה"ה לטהרות אבל לבעל' כדריש לקיש וכו' וזה הלשון נכון בעיני:

ומ"ש הרב **דסיועי הוא דמסייעינן ליה לר' יוחנן מריש לקיש**. אין דרך התלמוד בכך לומר הלכתא כר' יוחנן מדריש לקיש ואם היו דברי שניהם שוין היה לו לומר וכן אר"ש בן לקיש אבל לסיועי לרב מתלמיד לאו אורח ארעא:

והא דאמר רבא טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ וכו' מאי בינייהו איכא בינייהו מיחף ביממא ומיטבל בליליא להך לישנא דאמר רבא אם באותו יום שחפפה טבלה וכו' טעמא דמצאה עליה דבר חוצץ צריכה לחוף פעם שניה מאחר שלא טבלה באותו היום דס"ל מיחף ביממא ומטבל בלילה שפיר דמי אף על פי שאין הטבילה ביום א' עם החפיפה ולאידך לישנא דאמר רבא אם סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול טעמא דנמצא עליה דבר חוצץ אינה צריכה לחוף פעם שנית כל זמן שטבלה ביום החפיפה אע"פ שלא היתה סמוכה לה אבל מיחף ביממא ומיטבל בליליא אסור דבעינן סמוך לחפיפה טבילה ומאי סמיך בו ביום שע"י כך היא נזהרה בחפיפה יותר וכל הני מילי לשנות בחפיפה נאמרו אבל לשנית בטבילה אם לא מצאה עליה דבר חוצץ אינה צריכה אע"פ שחפפה ביום וטבלה בלילה כנ"ל וסוגיא דשמעתא דרב הונא ורב חסדא ורב יימר ודרש מרימר כולהו הוו ס"ל מיחף ביממא ומיטבל בליליא עדיף משום עיוני בגופה ובמזיא טפי ממיחף בלילה ומיטבל בלילה ומדוחק התיר רב יימר למיחף בלילה ולמיטבל בלילה במוצאי י"ט של אחר השבת ואמר אפשר דחפיפא בליליא וטבלה בליליא והא עדיפא לה מהרחקת חפיפתא ג' ימים או ב' ימים ומדקאמר אפשר דחייפא דייקינן מינה שלא התיר אלא מדוחק הרחקת חפיפתה הא לא"ה מיחף ביממא עדיף וגם הכי ס"ל לכולהו רבנן דבתרייהו אלא שהיה מהם מי שהיה מתיר לחוף בליליא מתוך הדחק כרב נחמן בר יצחק דפייסה לדביתהו דאבא מרי ריש גלותא דאיקוט ולרבא נמי הכי ס"ל מעיקרא עד דשלח רבין באגרתיה והוחלפה השיטה לומר דאדרבה מיחף בליליא ומיטבל בליליא עדיף משום דבעינן סמוך לחפיפה טבילה והלין תרין לישני ברבה דלעיל דפליגי במיחף ביממא ומיטבל בלילה חדא מקמי דשלח רבין באגרתיה וחדא לבתר דהדר ביה רבא ואסיקנא והלכתא אשה חופפת ביום וטובלת בלילה

והלכתא אשה לא תחוף אלא בלילה קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא הא דאפשר הא דלא אפשר כלומר אם בא ליל טבילתה בחול לא תחוף אלא בלילה ואם בא בשבת או ביו"ט שאי אפשר לה לחוף בו בלילה חופפה בע"ש או בעי"ט וטובלת בלילה אע"פ שהרחיקה חפיפתה והרב אלפסי כתב בהלכותיו חופפת בלילה וטובלת בלילה קשיא הלכתא אהלכתא דדרב מרימר הלכתא אשה חופפת בע"ש וטובלת למו"ש לא קשיא הא דאפשר הא דלא אפשר וזה הלשון לא נמצא בכל ספרי הגמרא שלנו וזה ממה שמחלנו לרב אלפסי ז"ל ולא השגנוהו בספר המאור כי נר מצוה ותורה אור:

שער המים

בשער המים בבאי בשער המים נמס לבי ויהי לימים כי גאו המים נחל אשר לא אוכל לעבור מפני שאין לנו גמרא לרוב המשניות שבו וחנני יוצא בעקבי הראשונים ולא להתעכב עם השונים שאין לי להורות הלכה מתוך משנתינו והשם יקשיב רנתי ותחינתי לתת בתורתו מנתי ויעירני משינתי.

הא דאמרינן בעובדא דאבוה דשמואל שמא ירבו נוטפין על הזוחלין. הקשה עליו הרב וכי רבו נוטפין מאי הוי והתנן מעין שהוא מושך כנדל רבה עליו המשיכו הרי הוא כמות שהיה היה עומד ורבה עליו המשיכו שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו בכל שהוא וכיון שנהר פרת ידוע הוא שהוא מושך אם רבו עליו גשמים מה בכך והלא הוא כמות שהיה. זו היא הקושיא שהקשה הרב, ואני אומר דלא קשיא ולא מידי דמעיין שהוא מושך כנדל משיכתו מוכחת עליו שהוא מלא על כל גדותיו ומתוך שמימיו מרובין מהמקור ברדיפה הוא מטיף אותו לכאן ולכאן לרוח' המעיין כנדל זה המרבה רגלים ומשלח לימין ולשמאל לפיכך כל מה שהוא מרבה ומוסיף על המעיין הזה שצורתו כצורת הנדל בידוע שהוא פולט את תוספתא ורבייתו נמשכת ממנו לאלתר אבל אם הוא עומד נראה שיש לו בית קבול ומקום שמימיו נבלעים לתוכו ואם רבה עליה אע"פ שהמשיכו הרי תוספתו מקצתה נבלעת ומקצתה נמשכת לפי' שוה למעיין ולמקוה ושאר הנהרות שידותיה' רחבים וגדותיהם גבוהים וכ"ש הנהר הגדול נהר פרת ידוע הוא שהם מקבלין תוספת ולפיכך חשש להם אבוה דשמואל לעשות מקוה לבנותיו גזירה שמא ירבו נוטפין על הזוחלין ומצאתי בתוספתא משנה שהיא סומכת הפירוש הזה מעין שמימיו מעטין ורבה עליו והרחיבו מטהר באשבורן ואין מטהר בזוחלין אלא עד המקום שיכול להלך מתחלתו הא למדנו ממשנה זו שאנו משערין את המעיין ברבייתו

לאיזה מקום הוא נמשך ומתרחק ברבייתו ודינו שם באשבורן והמקוה שהוא מהלך שם מתחלתו שלא קבל התוספות דינו כמעיין וזה דומה למשנתינו:

עוד כתב הרב **על הא דגרסינן ביבמות מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות נתן סאה ונטל סאה כשר וא"ר אשי א"ר יוחנן עד רובו ואמרינן עלה מאי עד רובו דלא נשקול רובו ל"א נשתייר רובו ומסתברא כהאי לישנא ממתניתין דמקוואות דתנן מים שאובים ומי גשמים שמתערבים בחצר ובעוקה וכו' ואיכא למשמע נמי מהא מלתא דלעיל דאע"ג דמקוה שלם הוא ונפלו לתוכו מ' סאה מים שאובים פסלוהו דהא ליכא רובא דכשרות**. עכ"ד הרב. וקשיא לי טובא דאם איתי' דמכרעא מתני' דמקוואות להההוא לישנא דנשתייר רובו היכי דחינן לה בגמרא ואמרינן לא דלא נשקיל רובו הוה לן לאותובי עלה ממתניתין וכל מתניתין דלא אותובי מיניה בגמרא לית לן לאותובי מינה ולהכריע לא כדברי זה ולא כדברי זה ומתני' דמקואות בתחלת עשיית המקוה שנינו כגון שנפלו אלו ואלו למקוה ריקן שאם יש רוב מן הפסול או מחצה על מחצה פסול ודייקא נמי מסיפא דמתני' דקתני אבל אם היו מקלחים לתוך המקוה אם ידוע שנפלו לתוכו מ' סאה מים כשרים עד שלא ירדו לתוכו ג' לוגין מים שאובים כשר זה יוכיח שבתחלת עשיית המקוה שנינו כגון שהיה ריקן מתחילה ונתמלא ע"י השאובין ומי הגשמים והיינו דקתני אם ידוע אבל מקוה שלם אין לנו ראיה שיפסל אפילו במ' סאה מים בשאובין כמו שאמר הרב ועוד הא איהו דאמר מקוה שיש בו מ' סאה שנפלה לתוכו אפילו כמה מים שאובין אינה נפסל ולא נתן לדבריו שיעור והיאך חזר ואמר שהוא נפסל במ' סאה מיה שאובין ולדידן דאוקימנא מתניתין דמקואות דתנן מים שאובין ומי גשמים שמתערבין וכו' בתחלת עשיית המקוה ליכא לאותובי מינה על ההיא דאוקימנא בגמרא דלא נשקול רובו שבדין הוא שיהיו מחצה על מחצה פסולין בעשיית מקוה ולא יהיו פוסלין במקוה שלם בנתן סאה ונטל סאה דאיכא למימר הוא סאה שנטל ודמיא לשאני אומר דשתי קופות ולפניהן ב' סאין ואע"ג דאמרינן התם שאני התם דאיכא למימר שאני אומר אלמא דבנתן סאה ונטל סאה ליכא למימר שאני אומר הדין סברא אליבא דלישנא בתרא אבל אליבא דלישנא קמא דא ודא אחת היא דמסבר סבירא למימר דשאני אומר דמקוה דומה לשאני אומר דקופות ובלישנא בתרא דייקינן למימר דלא דמו אהדדי והיינו דאמרי' אב"א שאני התם דאיכא למימר שאני אומר:

ומה שהקשה הרב **כיון דסתם מתניתין דמקואות כראב"י היא דבעי רבייה והמשכה דתנן שאובין ומי גשמים שמתערבין בחצר ובעוקה וכו' והיכי א"ר דימי א"ר יוחנן שאיבה שהמשיכוה כולה טהורה דאלמא בהמשכה בלבד סגי לה קשיא דר' יוחנן אדר'**

יוחנן דהא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה. אפשר לומר מאן תנא מתניתין דמקואות ראב"י היא ור' כסתם יחידאה לא אמר כההיא דגרסינן בפרק מרובה אמר רבינא אי לאו דאמר ר' יוחנן צנועין ור' דוסא אמרו דבר אחד הו"א מאן תנא צנועין ר' דוסא היא כי היכי דלא תקשי סתם משנה לר' יוחנן דכסתם יחידאה לא אמר א"נ י"ל אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן כדאמרינן בעלמא לענין קבלת גרים מן התרמודיים ובשאר מקומות. ונראה כי הרב אלפסי לא ס"ל דראב"י וסמך על הא דרב דומי א"ר יוחנן וכגון דבר זה יפה להחמיר בו כדברי ראב"י שמשנתו קב ונקי וכדפסק הגאון רב אחא ז"ל אבל הקושיא שהקשה הרב הזה על הרב אלפסי ממתניתין דתנן מעין שהעבירו על השוקת פסול ואמר למדנו מזה שהמעין שהעבירו מתוך הכלי אע"פ שנמשך ויוצא ממנו ועדיין המעיין מושך מתחלתו הוה כשאוב לגמרי וזו קושיא על הרב אלפסי שכתב על השאובה שהמשיכוה כולה שהיא טהורה זו בעיני אינה קושיא שלא אמרו שאובה שהמשיכוה טהורה אלא שהמשיכוה למקוה אבל מעין שיצא מתוך השוקת ומשך על הארץ אין לו טהרה כ"ז שמושך שדינו כדין שאובה ואם העמידו ועשה לו אשבורן לאחר שיצא מן השוקת לא נזכר זו במשנתינו ואין ללמוד ממנה לא להכשר ולא לפסול ואם בעלי הגמרא לא הקשו ממנה לרב דימי א"ר יוחנן אנו היאך נקשה ממנה לרב אלפסי וכל מה שאנו מרבים עליו בקושיות הם מתגלגלות וחוזרות עלינו על מה שלא הקשו בעלי הגמרא לרב דימי. עוד יש לנו לומר כיון דאדחיא לה ההיא אוקמתא דר' חייא אמר ר' יוחנן דאוקמא למתניתין דבמסכת תמורה כראב"י ואוקמוה בגמרא בחשבון כלים ואליבא דיוסף בן חוני השתא דאתינן להכי לא צריכה לן לאוקמי לא לראב"י בפלוגתא ולא לרב דימי בפלוגתא לפי שמתוך דוחק פירוש משנתינו ששנינו אין המים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון מכלל דאיכא מ"ד שפוסלין אמטו להכי אצטרכינן לכל ההוא שקליא וטרי וכדאוקימנא דראב"י דמטהר ברבוי' ובהמשכה אקשינן עלה מכלל דלרבנן אפילו ברבוי' והמשכה נמי לא הא דאמר ר' דימי אמר ר' יוחנן שאובה שהמשיכוה כולה טהורה לומר דלא דרבנן ולא כראב"י ומתוך מחלוקתו של ראב"י באנו לדקדק על רב דימי כמאן אמרה לשמעתי' ואם היינו מעמידים רב דימי כראב"י לא היינו מוצאים זכות לדברי חכמים שחולקין על ראב"י ועל מה הוצרכה המשנה לומר מים שאובים אין פוסלין ומכל מקום אידחי ליה האי פירושא דמתניתין ואתינן לה מצד אחר לומר הא מני יוסף בן חוני היא שהוזכרה מחלוקתו בפירוש וכיון שעלה בידינו פירוש משנתינו מדרך אחרת אפשר לומר דל"פ רבנן עליה דראב"י ודרב דימי דאמר נמי שאובה שהמשיכוה כולה טהורה ל"פ עליה ולפירושא לדראב"י אתא שאם קלח

בשפיכתו מקצת המים מן הכלי לתוך המקוה ומקצתן או רובן מאיתו הכלי חוץ למקוה אינה טהורה עד שימשכוה כולה ולא אזלינן בתר רובא דכלי אע"פ שהיה הכל בשפיכה א' ולעולם בעינן רבייה עם המשכה כראב"י ורב דימי תורת המשכה בא לפרש ולאו למימרא דבהמשכה לחודא סגיא ודייקא נמי מדברי הרב אלפסי שכתב והיכא דלית ביה מ' סאה ואייתי מים שאובים ואמשכינון מאבראי שפיר דמי דכי אתא רב דימי וכו' אלמא במקום שהוא חסר מעוטו קאמר ותפש לו לשון קצרה כמנהגו בכל מקום, ועל הדרך הזה מתוקנים בידינו דברי התנאים והאמוראים והגאונים וכלם נכוחים למבין והא דתני אר"ע היה ר' ישמעאל דן כנגדי לומר השלג אינו מעלה אמרו לו אנשי מידבא משמו שאמר להם צאו והביאו לי שלג ועשו לי מקוה בתחלה:

כתב על זה הרב **למדנו מכאן כי השלג אע"פ שמדדו ונתנו לתוך המקוה לא דיו שאינו פוסל משום שאוב אלא שהוא משלים למ' סאה**. ואנו תמהים מהיכן למד שבמדידה עשו אנשי מידבא את המקוה או שהביאו את השלג בכלים שמא בידיהם עשאוהו והוליכו עם הקרקע כאותה ששנינו בתוספתא זלף בידיו וברגליו ג' לוגין מים למקוה פסול הוליכן עם הקרקע כשר לגיון העובר ממקום למקום וכן שיירא העוברת ממקום למקום וזלפו מים בידיהם וברגליהם למקוה כשר ולא עוד אלא אפילו עשו מקוה בתחלה כשר מכאן למדנו שא"צ רבייה והמשכה אלא בשופה מתוך כלי אבל בממשיך בידיו וברגליו מנהר או ממקום למקום דיו בהמשכה בלבד אפילו בכל המקוה ובמשנתינו שנינו המסלק את הטיט לצדדין ומשכו מממו ג' לוגין כשר א"נ י"ל במעשה של אנשי מידבא שהביאו השלג ע"ג טבלא שאין לה לבזבז המונחת תחת הצנור שאיבה פוסלת את המקוה וכדתנן המניח טבלא תחת הצנור אם יש לה לבזבז פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת את המקוה זקפה להדיח בין כך ובין כך אינה פוסלת את המקוה הילכך אין לנו מאותו מעשה שום ראיה לומר שאין השאובה פוסלת בשלג ונראה לנו שדינו כדין המים בין לפסול בין להכשיר, ומכל הון ועושר מה נמרצו אמרי יושר:

שער הקדושה

כולו יפה ונעים. תמים דעים בדת שעשועים. להסיר מעשה תעתועים. ולהיישיר מעשה צעצועים. אבל אין מוסרין דברי צניעות כי אם לצנועים. ועל זה נאמר ואת צנועים חכמה.